

Sisenes Jornades sobre el Nacionalisme Català a la fi del segle XX

Sobirania i futur, a debat

Les jornades d'enguany han mirat endavant, cap al futur, posant a debat amb rigor i pluralitat projectes polítics presents al país, sense esquivar la qüestió de la immigració ni la de l'articulació dels Països Catalans. I les conclusions han estat molt clares.

Es reuniren al Centre de Lectura de Reus durant tres dies per debatre la qüestió "¿Quin futur per als catalans?" Ponents i assistents molt diversos i sovint amb posicions oposades, donaren a aquestes sisenes jornades sobre el nacionalisme una orientació més política. Igual que altres anys, es definiren conceptes teòrics, però aquesta vegada també s'entrà a discutir estratègies polítiques. Dos factors ho feien previsible d'entrada. D'una banda, la cartellera: presència significativa de polítics amb carnet, que a diferència d'altres vegades, no eren expressió de la diversitat d'una mateixa escala nacionalista, sinó que aquest cop era més variada i sense complicitat possible en alguns casos. D'altra banda, el plantejament temàtic. Les jornades estaven dividides en tres blocs: els models possibles per a aquest final de segle, els costos de l'exercici de la sobirania i les estratègies per a aconseguir-la.

Amb aquest plantejament inicial, inauguraren les jornades el president de la Diputació de Tarragona, **Joan Maria Pujals**, i **Max Cahner**, president de la fundació Revista de Catalunya i promotor de les trobades, que en la seva intervenció recordà que aquestes "no tenen cap orientació de fora". La primera aportació al debat, la protagonitzà **Ignacio Sotelo**, professor de la Universitat Lliure de Berlín i destacat dirigent del corrent Esquerra Socialista del PSOE. En una conferència titulada "L'estat espanyol davant un hipotètic reconeixement de la sobirania dels catalans", Sotelo explicà que, en el context europeu actual, sobirania i llibertat dels ciutadans han de ser processos paral·lels i que, per tant, "l'única declaració d'independència possible és la democràtica". Tot i qualificar d'improbable aquesta declaració, no la descartà, quan afirmà que "el principi de no modificació de les fronteres

Max Cahner, promotor de les jornades. RAFA GIL

ha quedat obsolet". Sotelo assenyala també una segona condició per a fer possible una declaració d'independència: "una crisi profunda del sistema econòmic i social". En conclusió, el ponent sentencià que "res no s'oposa tant a la declaració de sobirania de Catalunya com la manca de voluntat dels catalans". Aquesta afirmació marcà profundament el debat de les sessions posteriors i les conclusions de les jornades. Acabada la conferència i abans d'entrar als debats, hi hagué temps per a fer un homenatge a **Eliseu Climent**, en el qual intervingué **Lluís Llach**, a més d'altres persones, com el president del Centre de Lectura, **Joan Ballester** i el president de la Diputació.

El debat sobre models possibles per a aquest final de segle presentà opinions per a tots els gustos. **Josep Ramon Llobera** defensà que el marc d'unitat euro-

pea facilita les aspiracions de sobirania, tot i que aquesta hagi de ser reformulada i deslligada del concepte d'independència "pura i simple". Per la seva banda, **Cesàreo R. Aguilera de Prat**, centrà la intervenció en la presentació d'aspectes crítics del model autonomista, federalista i independentista. Després de destacar la tendència general a la uniformització de tot estat nació i de la seva negativa a reconèixer la plurinacionalitat o el dret a l'autodeterminació, ho exemplificà amb la política del PSOE, que qualificà de partit "nacionalista" i "jacobí". El model autonòmic, segons el ponent, és ambigu perquè no té "horitzó final" i es basa en la negociació permanent. El model federalista, tal com el propugna el PSC, el definí com una "propaganda propagandística" perquè rebutja la reforma de la constitució. El model independentista, per Aguilera de Prat, és "inviàble" perquè vol reproduir el model que critica, no té en compte la progressiva reducció de les fronteres, aspira a l'homogeneïtat interna negant les minories, té la temptació de reduir el pluralisme en bé de la unitat nacional i implica un alt risc de fractura dels ciutadans. La polèmica, doncs, estava sobre la taula.

Josep Lluís Carod Rovira s'encarregà de replicar. El diputat republicà, amb una intervenció impregnada de la ironia que el caracteritza, defensà la necessitat d'un estat per al nostre país. Concretament, reclamà d'esdevenir "tan normals com els altres, tan independents o tan poc independents com ho són els altres estats" i per aconseguir-ho, refusà la via insurreccional, "inviàble i utòpica", també la reformista, "és com creure en els reis deixar que uns altres determinin allò que un mateix ha de determinar" i apostà per l'exercici de l'autodeterminació com a expressió democràtica de la majoria dels ciutadans. Tancà el debat sobre models **Magda Oranich** amb una exposició crítica sobre el model de par-

Josep Lluís Carod Rovira.

D. UMBERT

tits. Per la dirigent d'Iniciativa per Catalunya els partits són "imprescindibles però no suficients per a articular una societat democràtica". Així, qualificà les disciplines internes de "militars" i proposà com a mesures per a superar aquestes mancances la llibertat de vot dels diputats dins el grup parlamentari, un sistema de llistes obertes, la possibilitat de vot preferencial i una major participació de la dona en els partits.

Plantejats els models, es debateren els costos d'una hipotètica sobirania. L'economista **Muriel Casals** explicà en la seva intervenció que "en un moment en què els estats perden poder polític i capacitat de decisió econòmica és molt menys dramàtic demanar sobirania". Així, el seu model de sobirania és "l'estat tou", meys fort i més avantatjós per als individus i les empreses, en disposar d'una administració pròpia que "organitzi la nostra competició a Europa". Dels costos en el sector públic, en parlà **Antoni Castells**, destacat dirigent del PSC. En la seva ponència destacà el procés de descentralització pressupostària produïda a l'estat espanyol, però assenyalà també les mancances que encara presenta: limita l'autonomia de despeses i d'ingressos. Aquesta dependència financera i política provoca, segons el ponent, "desresponsabilització del govern autonòmic i dels ciutadans". Per Castells, el sistema de finançament ha de preveure la igualtat, la solidaritat i la coordinació. Tot i qualificar d'insuficient l'actual 15%, es mostrà partidari d'avançar pel camí reformista i descarta opcions com el concert econòmic, "incompatible amb l'Europa unida".

L'aspecte social dels costos de la sobirania fou presentat per **Vicenç Villatoro**, que destapà el tema de la immigració. Després de clarificar que sobirania i convivència són compatibles, malgrat certs intents de contraposar-les, afirmà que el projecte integrador, entès com a síntesi, ha fracassat a Catalunya. L'actual societat catalana estaria en una situació de "dualitat no enfrontada", però que provoca "insatisfacció i resignació". Amb aquesta diagnosi, Villatoro proposà "d'assumir l'existència de minories i majories amb perspectives de durar" i a partir d'aquí, establir un "pacte d'encaix en què la minoria no està amenaçada, però la majoria no se sent xantatjada". Aquest pacte es basaria en el respecte dels drets d'expressió de les minories, en

Vicenç Villatoro.

CARMÉ PUERTOLAS

el respecte al joc democràtic i per tant en el dret de la majoria a determinar el futur col·lectiu, i en l'acceptació general de la llengua i les institucions catalanes com a pròpies. Villatoro aconseguí de no deixar ningú indiferent.

El tercer bloc d'intervencions se centrà en les estratègies per a aconseguir la sobirania. L'eivissenc **Isidor Marí** destacà les insuficiències de l'actual marc autonòmic en dos aspectes: pel regateig i retard competencial a què obliga i per l'impediment constant de qualsevol tipus de coordinació entre els Països Catalans. El notari **Josep Maria Puig Salellas**, després de repassar els orígens del dret a l'autodeterminació, defensà el seu caràcter de "dret natural", i per tant, "inherent a tot poble". En conseqüència, segons Puig Salellas, el seu exercici no passa

per la reforma dels textos legals vigents, sinó pel seu reconeixement "instrumental, paral·lel al desenvolupament dels esdeveniments polítics", mitjançant la pressió social. Per la seva banda, l'ex-alcalde de Santa Coloma de Gramenet i membre d'Iniciativa, **Lluís Hernández**, defensà una "estratègia pedagògica" per a fer entendre la necessitat social de l'autodeterminació i criticà el pragmatisme de les forces polítiques, que reforcen el *statu quo* vigent o "neguen el caràcter de la nació catalana en benefici del nacionalisme espanyol".

El debat que mantingueren ponents i assistents durant tres dies fou de caràcter marcadament polític. Si en anys anteriors es podia dir que les jornades se situaven per sobre el debat diari i no trobaven o no buscaven canalització política, enguany s'han ficat a l'ull de l'huracà. I per cloure, aquesta línia es mantingué. Els intel·lectuals optaren per prendre posicions en el debat general del país. Les conclusions d'enguany, redactades per **Salvador Cardús**, constaten "l'esgotament del marc autonòmic" i la "dificultat d'arribar a models alternatius a partir de la legalitat vigent i dels equilibris de forces polítiques actuals". Així mateix declaren que "la màxima quota de sobirania serà el que garantirà la possibilitat d'integrar tots el catalans", denuncien el silenciament de la voluntat d'autodeterminació, i asseguren que només l'exercici lliure d'aquesta pot garantir que "el futur dels catalans ens pertanyi".

Pere Martí

Lluís Hernández.

JORDI MORERA